

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Fagerviken hackslått SE0710218

Foto: Länsstyrelsen

Namn:	Fagerviken hackslått
Sitecode:	SE0710218
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	1.0 ha
Skyddsform:	Oskyddat
Kommun:	Sundsvall
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	153499/695036
Karta:	18G 0G
Ägarförhållanden:	Privat
Senast uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING.....	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	4
5.1 För området i dess helhet	4
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	6
10. REFERENSER	7
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15-17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Området Fagerviken (Backen) är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns den i direktivet prioriterade naturtypen Artrika stagg-gräsmarker (tabell 1).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Naturtyp</i>	<i>Areal (ha)</i>	<i>Andel (%)</i>
6230*	Artrika stagg-gräsmarker på silikatssubstrat	0,8	80

*) = Prioriterad naturtyp

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Fagerviken utgör en mycket värdefull och artrik ängsmark. Området hyser flera hotade kärlväxt- och svamparter och är ett representativt exempel på en idag mycket sällsynt naturtyp. Naturvärdena inom området är starkt knutna till ängsmarkens långa tradition av årlig slåtterhävd. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och upprätthålla den prioriterade naturtypen artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat. Det är därför av yttersta vikt att området fortsätter att hävdas traditionellt genom årlig slåtter för att förhindra att naturvärdena förloras.

I tabell 2 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående naturtyp

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
6230, Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat	<ul style="list-style-type: none"> • De typiska arterna stagg, fältgentiana, kattfot, smörboll, slåtterfibbla och vanlig låsbräken ska finnas spridda i området • Naturtypen bibehålls med traditionell slåtterhävd på hela arealen 0,8 ha. • Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma • Skötseln ska vara utformad enligt traktens tradition med slåtter, räfsning och röjning av igenväxningsvegetation samt eventuellt efterbete så att ängens speciella natur- och kulturvärden bibehålls.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Fagervikens hackslått består av en artrik ängsmark på kalkrikt underlag. Gården Backen ligger i en sydsluttning ned mot Fagervikssjön. Helhetsmiljön är värdefull med sin hackslåttmark, läggor och byggnader.

4.2 Intressanta arter i området som ej är med i artdirektivet

På ängen finns arter som är typiska för ängsmarker bl a stagg (*Nardus stricta*), backnejlika (*Dianthus deltoides*), smörboll (*Trollius europaeus*), dvärglumner (*Selaginella selaginoides*), och månlåsbräken (*Botrychium lunaria*). Eftersom sluttningen genomfuktas av mineralrikt grundvatten finner man även flera sällsynta arter som t ex ängsgentiana (*Gentianella amarella*), fältgentiana (*Gentiana campestris*) rosettjungfrulin (*Polygala amarella*), darrgräs (*Briza media*), grönkulla (*Coeloglossum viride*) och tvåblad (*Listera ovata*). Under hösten finns här även små färggranna vaxskivlingar, t ex scharlakansröd vaxskivling och mörka rödsporingar.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Fagervikens hackslått utgör en mycket värdefull och välskött ängsmark som genomfuktas av mineralrikt grundvatten. Området hyser flera hotade kärlväxt- och svamparter och är ett representativt exempel på en idag mycket sällsynt naturtyp. Området har höga biologiska och kulturhistoriska värden Det finns förutsättningar att bibehålla värdena så länge som området årligen fortsätter att hävdas genom slåtter eller bete.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

6230, artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat har enligt definitionen en vegetation som uppvisar stor variation. De artrika staggsamhällena har betingats av ängsbruk och betesdrift med i regel en lång kontinuitet.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Skötseln ska vara utformad enligt traktens tradition och objektets speciella natur- och kulturvärden med slåtter, räfsning och röjning av igenväxningsvegetation samt eventuellt efterbete.
- I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom gödsel från djur på efterbete), kalkning, dikning eller insådd av främmande arter.

6. Hot mot Natura 2000 området

Det främsta hotet mot naturtypen är att skötseln av ängen upphör, vilket får till följd att den växer igen och att de arter som gynnas av årlig slåtter konkurreras ut av andra mer vanliga arter. Ett annat hot är en förändrad skötsel av området på grund av förändrad markanvändning, de slåtterberoende arter som växer på ängen kommer då att missgynnas. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 3.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som utgör potentiella hot mot områdets naturtyp

<i>Naturtyp</i>	<i>Hot</i>
6230, Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat	<ul style="list-style-type: none">• Utebliven eller olämplig skötsel, p g a av ändrad markanvändning, hävd vid fel tidpunkt eller med felaktiga redskap• Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd samt utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.• Tillskottsutfodring ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.• Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.• Markexploatering och annan markanvändningsförändring i eller i angränsande områden, t ex skogsplantering, dikning, täktverksamhet samt lednings- eller vägdragning.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Fagervikens hackslått är utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap MB sedan 1999 och ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet. Området är i övrigt oskyddat förutom det skydd som nätverket Natura 2000 innebär. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet. Miljöstöd söks för den årliga hävden. Om inte länsstyrelsen eller markägaren själv står för skötseln så skall uppdragsavtal tecknas med lämplig entreprenör. Så länge miljöstöd finns och skötseln är tillfredställande så behövs inget ytterligare skydd.

7.2 Skötsel

Området skall årligen skötas med traditionell slåtter och räfsning. I dagsläget söker ägaren av marken miljöstödsersättning för området. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Slätterhävd med skärande redskap	Årligen, i slutet av juli	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området årligen sköts genom traditionell slätterhävd.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

10. Referenser

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15-17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Ängs- och hagmarker i Västernorrlands län - del 1 Medelpad. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 1992.

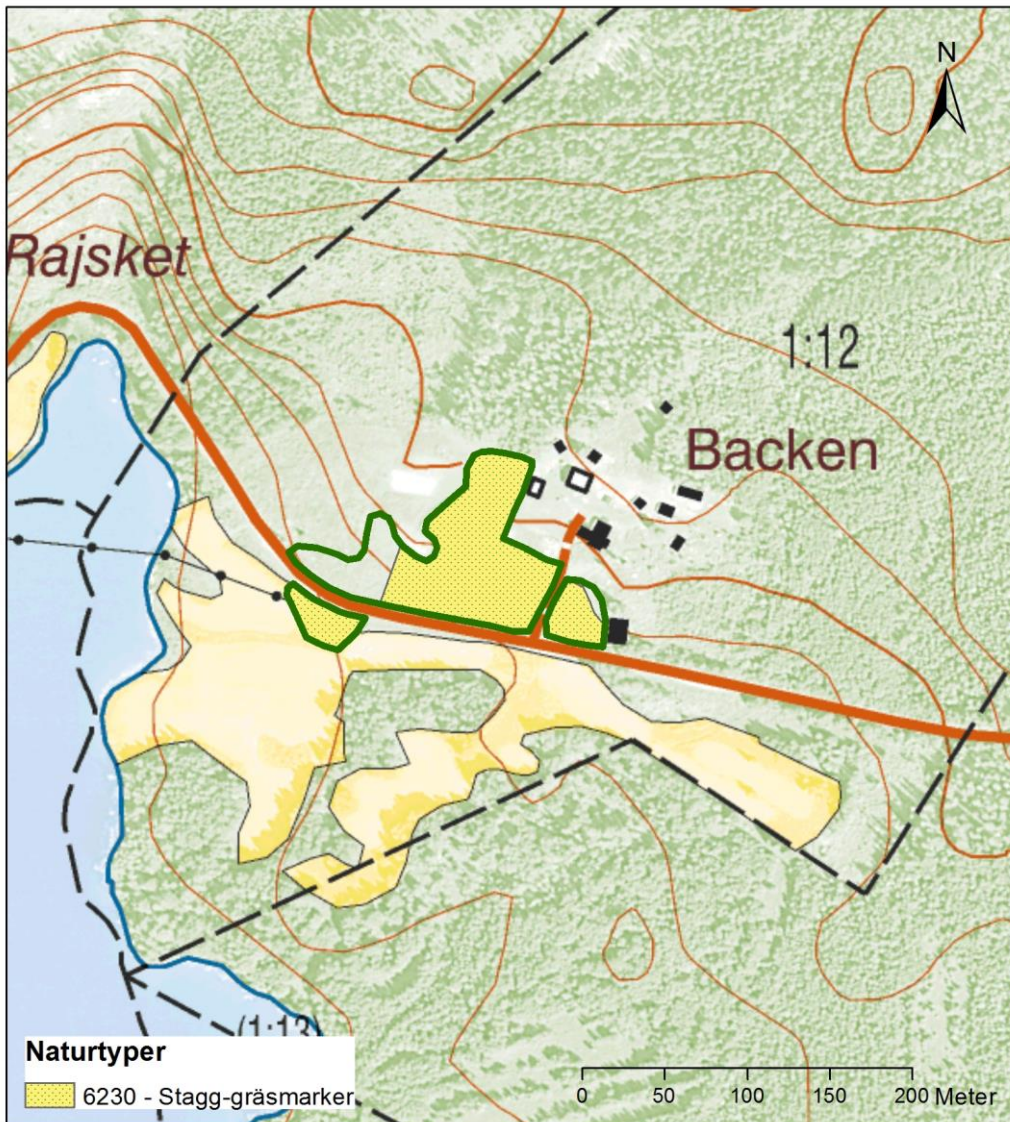
Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 1993:1.

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Naturvårdsverket, 1996.

Vägen ut i Sundsvalls natur, Sundsvalls Naturskyddsförening, 1988.

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket *skyddad natur*. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan